

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. rugsėjo 4 d.*

„Apeliacinis skundas — Karteliai — Užtrauktukų, kitų rūšių užsegimų ir tvirtinimo mechanizmų rinkos — Pereinamoji atsakomybė — Teisės aktuose įtvirtinta maksimali baudos riba — Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalis — „Įmonės“ sąvoka — Asmeninė atsakomybė — Proporcingumo principas — Atgrasomasis dauginimo koeficientas“

Byloje C-408/12 P

dėl 2012 m. rugsėjo 3 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

YKK Corporation, įsteigta Tokijuje (Japonija),

YKK Holding Europe BV, įsteigta Sneke (Nyderlandai),

YKK Stocko Fasteners GmbH, įsteigta Vupertalyje (Vokietija),

atstovaujamos advokatų D. Arts, W. Devroe, E. Winter ir F. Miotto,

apeliantės,

dalyvaujant kitai proceso šaliai:

Europos Komisijai, atstovaujamai A. Bouquet ir R. Sauer, nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, teisėjai J. L. da Cruz Vilaça (pranešėjas), G. Arestis, J.-C. Bonichot ir A. Arabadjiev,

generalinis advokatas M. Wathelet,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. spalio 16 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2014 m. vasario 12 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: anglų.

Sprendimą

- 1 Apeliaciniu skundu *YKK Corporation* (toliau – *YKK Corp.*), *YKK Holding Europe BV* (toliau – *YKK Holding*) ir *YKK Stocko Fasteners GmbH* (toliau – *YKK Stocko*) prašo panaikinti Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *YKK ir kt. / Komisija* (T-448/07, EU:T:2012:322; toliau – skundžiamas sprendimas); juo šis teismas atmetė jų ieškinį, kuriuo visų pirma siekiama, kad būtų panaikintas 2007 m. rugsėjo 19 d. Komisijos sprendimas C(2007) 4257 galutinis dėl procedūros pagal [EB 81] straipsnį (byla COMP/39.168 – PO / Standieji galanterijos gaminiai: Sąsagos) (toliau – ginčijamas sprendimas), kiek jis su jomis susijęs, ir, jeigu nebūtų patenkintas šis reikalavimas, kad būtų panaikinta arba sumažinta joms šiuo sprendimu, kurio santrauka paskelbta 2009 m. vasario 26 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 47, p. 8), skirta bauda.

Teisinis pagrindas

- 2 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB 81] ir [82] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 23 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Komisija savo sprendimu gali skirti baudas įmonėms ar įmonių asociacijoms, jei jos tyčia ar dėl neatsargumo:

- a) pažeidžia [EB 81] ar [82] straipsnio nuostatas; ar

<...>

Vienai įmonei ar įmonių asociacijai – pažeidimo dalyvei skiriama bauda negali viršyti 10 % jos bendrosios apyvartos praėjusiais ūkiniais metais.

<...>“

- 3 Komisijos pranešimo dėl baudų neskyrimo ar sumažinimo bylose dėl kartelių (OL C 207, 1996, p. 4; toliau – 1996 m. pranešimas dėl bendradarbiavimo) D skirsnyje numatyta:

„1. Jei įmonė bendradarbiauja su Komisija, nors neįvykdytos visos B ir C skirsnių sąlygos, bauda, kuri jai būtų skirta, jei nebūtų bendradarbiavusi su Komisija, sumažinama 10–50 %.

2. Taip visų pirma yra tuomet, kai:

- iki išsiunčiant pranešimą apie kaltinimus įmonė suteikė Komisijai informacijos, pateikė dokumentus ar kitus įrodymus, padedančius atskleisti padarytą pažeidimą,
- gavusi pranešimą apie kaltinimus, įmonė informuoja Komisiją, kad ji neginčija faktinių aplinkybių, kuriomis Komisija grindžia savo kaltinimus.“

- 4 Komisijos pranešimo apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, 2002, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 155; toliau – 2002 m. pranešimas dėl bendradarbiavimo) B skirsnyje nurodyta:

„20. Įmonėms, kurios neatitinka A skirsnyje numatytų sąlygų, gali būti sumažinta bauda, kuri kitaip joms būtų paskirta.

21. Kad įmonei būtų sumažinta bauda, ji privalo Komisijai pateikti įrodymus, kurie turėtų ženkliai papildomąją vertę Komisijos turimų įrodymų apie įtariamą pažeidimą atžvilgiu, ir nutraukti savo neteisėtą veiklą ne vėliau kaip įrodymų pateikimo metu.

<...>

23. Administracinių procedūrų pabaigoje, priimdama galutinį sprendimą, Komisija nustato:

- a) ar įmonės pateikti įrodymai turi ženkliai papildomąją vertę Komisijos tuo metu jau turimų įrodymų atžvilgiu;
- b) toliau pateiktą baudos, kuri kitaip būtų paskirta įmonei, sumažinimo dydį:
 - pirmai įmonei, kuri atitinka 21 dalies sąlygas: 30–50 % sumažinimas,
 - antrai įmonei, kuri atitinka 21 dalies sąlygas: 20–30 % sumažinimas,
 - paskesnėms įmonėms, kurios atitinka 21 dalies sąlygas: iki 20 % sumažinimas.

Siekdama nustatyti sumažinimo dydį šiuose diapazonuose, Komisija atsižvelgia į laiką, kuomet buvo pateikti įrodymai, atitinkantys 21 dalies sąlygas, ir į jų papildomąją vertę. Ji taip pat gali atsižvelgti į tai, ar įmonė, įteikusi paraišką, bendradarbiavo nuosekliai ir be išlygų.

Be to, jeigu įmonė pateikia įrodymus apie Komisijai iki tol nežinomus faktus, kurie tiesiogiai susiję su įtariamo kartelio veiklos pavojingumu ar trukme, Komisija neatsižvelgia į šiuos elementus nustatydamą baudos dydį įmonei, pateikusiai šiuos įrodymus.

<...>

28. Nuo 2002 m. vasario 14 d. šis pranešimas pakeičia 1996 m. pranešimą visais atvejais, kai į Komisiją nesikreipė nė viena įmonė siekdama pasinaudoti tame pranešime nurodytu palankiu režimu. Komisija apsvaustys, ar reikia pakeisti šį pranešimą, kai įgis pakankamai patirties jį taikydama.“

Ginčo aplinkybės

5 Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas skundžiamo sprendimo 1–6, 8, 10, 12, 14, 16–18 ir 20 punktuose išdėstyti taip:

- „1 Pirmoji ieškovė *YKK Corp.* yra Japonijos įmonė. Ji yra viena iš užtrauktukų rinkos lyderių pasaulyje, bet taip pat vykdo veiklą „kitų rūšių užsegimų“ sektoriuje.
- 2 Antroji ieškovė [*YKK Holding*] yra Nyderlanduose įsteigta įmonė. Ji turi 24 dukterines bendroves, įskaitant [*YKK Stocko*]. Ji yra 100 % *YKK Corp.* priklausanti dukterinė bendrovė. Jos dukterinės bendrovės gamina sagas ir užsegimus. Ji negamina, neparduoda ir neplatina nė vieno iš šių gaminių. Ji yra tik finansinio pobūdžio kontroliuojančioji bendrovė.
- 3 Trečioji ieškovė [*YKK Stocko*], buvusi *Stocko Fasteners GmbH* ir *Stocko Verschlussstechnik GmbH & Co. KG*, yra Vokietijos bendrovė, kurios buveinė Vupertalyje. Ji įsteigta 1901 m., o 1995 m. rugsėjo mėn. įregistruota pavadinimu *YKK Stocko Fasteners*, kai *YKK Holding* nupirko 76 % jos akcijų prieš 1997 m. kovo mėn. įsigyjant visas jos akcijas.

- 4 Užsegimų gamybos sektorių galima suskirstyti į dvi dideles kategorijas, t. y. užtrauktukai ir „kitų rūšių užsegimai“, kurios apima įvairių tipų sagas, spaudes, susegimus, taip pat gnybtukus, sages, kilpeles, sagas džinsams, kniedes ir metalinius bei plastikinius priedus, skirtus odos ir aprangos sektoriams.
- 5 2001 m. lapkričio 7 ir 8 d. Europos Bendrijų Komisija atliko patikrinimus <...> kelių metalinių ir plastikinių galanterijos gaminių, kitų galanterijos gaminių ir siūlų gamintojų (įskaitant *Entaco Ltd*, *Coats plc* ir *William Prym GmbH & Co. KG*) ir *Fachverband Verbindungs- und Befestigungstechnik* [metalo gaminių sektoriaus Vokietijos įmonių asociacija] (toliau – VBT) patalpose.
- 6 2001 m. lapkričio 26 d. *Prym* ir *Coats* grupės, remdamosi [1996 m. pranešimu dėl bendradarbiavimo], pateikė prašymus jį taikyti dėl užtrauktukų sektoriaus.
- <...>
- 8 2003 m. rugpjūčio 8 d. [*YKK Stocko*] (tapusi *YKK Stocko Fasteners*), remdamasi [2002 m. pranešimu dėl bendradarbiavimo], pateikė prašymą dėl „kitų rūšių užsegimų“.
- <...>
- 10 2004 m. rugsėjo 16 d. Komisija išsiuntė pranešimą apie kaltinimus (toliau – pranešimas apie kaltinimus) dėl „kitų rūšių užsegimų“, tvirtinimo mechanizmų ir užtrauktukų bendrovėms *Prym Fashion*, *William Prym*, *Éclair Prym*, *Fiocchi Prym*, *Fiocchi Snaps France*, *YKK Stocko Fasteners*, *YKK Holding*, *YKK Corp.*, *Coats*, *A. Raymond*, *Berning & Söhne*, *Berning France*, *Scovill Fasteners Europe* (buvusi *Unifast*), *Scovill Fasteners* ir VBT.
- <...>
- 12 2004 m. lapkričio 12 d. *Prym* grupė, remdamasi 2002 m. pranešimu dėl bendradarbiavimo, visų dukterinių bendrovių vardu pateikė prašymą atleisti nuo baudų, susijusių su „kitų rūšių užsegimais“, arba, nepatenkinus šio prašymo, jas sumažinti.
- <...>
- 14 2005 m. vasario 18 d. YKK grupė, remdamasi 2002 m. pranešimu dėl bendradarbiavimo, pateikė prašymą sumažinti baudas, susijusias su „kitų rūšių užsegimais“.
- <...>
- 16 Įrodymai, pateikti pagrindžiant *Prym* ir YKK grupių prašymus taikyti 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, Komisijai leido 2006 m. kovo 7 d. išsiųsti atitinkamoms bendrovėms papildomą pranešimą apie kaltinimus (toliau – papildomas pranešimas apie kaltinimus).
- 17 Šis papildomas pranešimas apie kaltinimus, susijęs su „kitų rūšių užsegimais“, tvirtinimo mechanizmais ir užtrauktukais, pateiktas bendrovėms *A. Raymond*, *Berning & Söhne* ir *Berning France*, *Coats* ir *Coats Deutschland* ir *Éclair Prym*, *Prym Fashion*, *Fiocchi Prym*, *Scovill Fasteners Europe*, *Scovill Fasteners*, *William Prym*, *YKK Corp.*, *YKK Holding* ir [*YKK Stocko*] ir VBT. <...>
- 18 Papildomas pranešimas apie kaltinimus buvo susijęs su tais pačiais gaminiais kaip ir pranešimas apie kaltinimus ir tam tikrais atvejais jame buvo padaryti pranešime apie kaltinimus suformuluotų kaltinimų pataisymai, patikslinimai, apibendrinimai ir išplėtimai. <...>

<...>.

- 20 Pasikonsultavusi su Konkurenciją ribojančios veiklos ir dominavimo patariamuoju komitetu ir atsižvelgusi į galutinę bylas nagrinėjančio pareigūno ataskaitą, 2007 m. rugsėjo 19 d. Komisija priėmė [ginčijamą sprendimą].“
- 6 Ginčijamame sprendime Komisija konstatavo, pirma, keturis atskirus Sąjungos konkurencijos teisės taisyklių pažeidimus, padarytus metalinių ir plastikinių galanterijos gaminių ir užsegimų sektoriuje, ir, antra, kad apeliančios dalyvavo darant tris iš šių pažeidimų, t. y.:
- nuo 1991 m. gegužės mėn. iki 2001 m. kovo mėn. trukęs bendradarbiavimas metalinių ir plastikinių užsegimų („kitų rūšių užsegimų“) ir tvirtinimo mechanizmų rinkoje pagal Bazelio-Vupertalio ir Amsterdamo darbo grupių posėdžius; taip bendradarbiaudamos per susitikimus dalyvės susitarė koordinuotai didinti kainas ir keitėsi konfidencialia informacija apie kainas, taip pat susitarė didinti kainas Vokietijoje ir Europoje (toliau – BWA bendradarbiavimas),
 - nuo 1999 m. iki 2003 m. trukęs dvišalis *Prym* ir YKK grupių bendradarbiavimas kitų rūšių užsegimų rinkoje. Šį pažeidimą sudarė Europos ir pasaulio lygmens susitarimai ir suderinti veiksmai dėl kainų nustatymo, visų pirma mažiausių, vidutinių ir tikslinių kainų, kainų didinimo kontrolės nuolat keičiantis kainoraščiais ir dažnai palaikant dvišalius ryšius ir pasidalijimo klientais, ir
 - nuo 1998 m. balandžio mėn. iki 1999 m. lapkričio mėn. trukęs trišalis YKK, *Coats* ir *Prym* grupių bendradarbiavimas užtrauktukų rinkoje. Taip bendradarbiaudamos šios trys grupės keitėsi informacija apie kainas, kainų padidinimą ir susitarė dėl standartinių gaminių Europos rinkoje mažiausių kainų nustatymo metodo (toliau – trišalis bendradarbiavimas).
- 7 Todėl Komisija atitinkamoms įmonėms už EB 81 straipsnio pažeidimą skyrė baudas, kurių dydis apskaičiuotas remiantis metodu, nurodytu Baudų nustatymo remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir [EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi] metodo gairėse [Baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gairės] (OL C 9, 1998, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 171; toliau – 1998 m. gairės), taip pat 1996 ir 2002 m. pranešimuose dėl bendradarbiavimo.
- 8 Dėl BWA bendradarbiavimo ginčijamu sprendimu šioms įmonėms skirtos baudos:
- *A. Raymond Sarl* – 8 325 000 EUR,
 - *Berning & Söhne GmbH & Co. KG* – 1 123 000 EUR,
 - *Scovill Fasteners Europe SA* ir *Scovill Fasteners Inc.*, kartu ir solidariai atsakingoms, – 6 002 000 EUR,
 - *William Prym GmbH & Co. KG* ir *Prym Inovon GmbH & Co. KG*, kartu ir solidariai atsakingoms, – 24 913 000 EUR,
 - *YKK Stocko* – 68 250 000 EUR, iš jų *YKK Corp.* ir *YKK Holding* yra kartu ir solidariai atsakingos dėl 49 000 000 EUR sumos,
 - *Fachverband Verbindungs- und Befestigungstechnik* – 1 000 EUR.
- 9 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal ginčijamą sprendimą *YKK Stocko* dalyvavo darant pažeidimą per visą jo devynerių metų ir devynių mėnesių laikotarpį, o *YKK Corp.* ir *YKK Holding* pradėjo jį daryti (tiesiogiai ar netiesiogiai) tik po Vokietijos bendrovės *Stocko* (tapusi *YKK Stocko*) įsigijimo 1997 m., taigi jį darė ketverius metus (ginčijamo sprendimo 466–468 konstatuojamosios dalys ir 1 straipsnio 1 dalis).

- 10 Būtent dėl šios priežasties, pirma, *YKK Corp.* ir *YKK Holding* buvo pripažintos atsakingomis ne už visos *YKK Stocko* skirtos baudos sumokėjimą, o tik dėl 49 000 000 EUR, ir, antra, pastaroji bendrovė pripažinta viena atsakinga už likusios 19 250 000 EUR jai skirtos baudos dalies sumokėjimą (ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 1 dalis).
- 11 Dėl dvišalio *Prym* ir *YKK* grupių bendradarbiavimo kitų rūšių užsegimų rinkoje *YKK Corp.*, *YKK Holding* ir *YKK Stocko* kartu ir solidariai skirta 19 500 000 EUR bauda. Tačiau pagal ginčijamą sprendimą *Prym* grupė atitiko visiško atleidimo nuo baudos, kuri kitaip jai būtų skirta dėl šio pažeidimo, sąlygas.
- 12 Galiausiai dėl pažeidimų, padarytų vykdant trišalį bendradarbiavimą, buvo skirtos tokios baudos:
- *YKK Corp.* ir *YKK Holding*, solidariai atsakingoms, – 62 500 000 EUR,
 - *Coats Holdings Ltd.* ir *Coats Deutschland GmbH*, kartu ir solidariai atsakingoms, – 12 155 000 EUR,
 - *William Prym GmbH & Co. KG* ir *Prym Inovam GmbH & Co. KG*, kartu ir solidariai atsakingoms, – 6 727 500 EUR, iš kurių *Éclair Prym Group SA* yra kartu ir solidariai atsakinga dėl 5 850 000 EUR sumos.

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

- 13 Grįsdamos pareikštą ieškinį, kuriuo siekiama panaikinti ginčijamą sprendimą, apeliančės nurodė aštuonis pagrindus; Bendrasis Teismas pakeitė jų nagrinėjimo tvarką ir suskirstė į tris kategorijas.
- 14 Pirma, apeliančės nurodė penkis ieškinio pagrindus dėl trišalio bendradarbiavimo, iš esmės susijusius su:
- pažeidimo egzistavimo įrodymų nebuvimu (pirmasis pagrindas),
 - klaidingu pažeidimo pobūdžio, įgyvendinimo ir konkretaus šio pažeidimo poveikio vertinimu (antrasis, trečiasis ir ketvirtasis pagrindai) ir
 - klaidingu 1996 m. ir 2002 m. pranešimų dėl bendradarbiavimo taikymu (penktasis pagrindas).
- 15 Antra, neginčydamos pažeidimo buvimo, jos nurodė du pagrindus dėl BWA bendradarbiavimo, susijusius su:
- klaidingu baudos apribojimo taikymu, nes Komisija dukterinei bendrovei *YKK Stocko* netaikė maksimalios 10 % ribos už laikotarpį iki 1997 m. – datos, kai *YKK Holding* įsigijo *YKK Stocko* (šeštasis pagrindas),
 - klaidingu atgrasomojo dauginimo koeficiento taikymu apskaičiuojant *YKK Stocko* skirtą baudą dėl laikotarpio iki šio įsigijimo (septintasis pagrindas).
- 16 Trečia, apeliančės nurodė bendrą pažeidimų dėl trišalio ir BWA bendradarbiavimo aštuntąjį pagrindą, susijusį su vienodo požiūrio ir proporcingumo principų pažeidimu dėl atgrasomojo dauginimo koeficiento 1,25 taikymo apskaičiuojant baudą.
- 17 Skundžiamame sprendime Bendrasis Teismas atmetė visus apeliančių nurodytus ieškinio pagrindus, todėl – ir visą ieškinį ir priteisė iš jų bylinėjimosi išlaidas.

Šalių reikalavimai Teisingumo Teisme

18 Apeliantės Teisingumo Teismo prašo:

- visų pirma panaikinti skundžiamą sprendimą ir ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 1 ir 3 dalis, kiek jos su jomis susijusios, ir (arba) sumažinti joms skirtas baudas,
- nepatenkinus šio reikalavimo, grąžinti bylą nagrinėti Bendrajam Teismui ir
- priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

19 Komisija Teisingumo Teismo prašo:

- visų pirma atmesti apeliacinį skundą,
- nepatenkinus šio reikalavimo, atmesti ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo ir
- priteisti iš apeliančių visas bylinėjimosi išlaidas, susijusias su apeliaciniu procesu ir procesu pirmojoje instancijoje.

Dėl apeliacinio skundo

Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su skundžiamo sprendimo motyvavimo stoka, kiek tai susiję su trišaliu bendradarbiavimu

Šalių argumentai

- 20 Nurodydamos pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą apeliantės kaltina Bendrąjį Teismą tinkamai neišdėsčius motyvų, kuriais remdamasis jis atmetė ieškinio pagrindą, susijusį su pradinės 50 mln. EUR baudos neproporcingumu atsižvelgiant į nagrinėjamo pažeidimo poveikio atitinkamai rinkai nebuvimą. Dėl šios motyvavimo stokos apeliantės neturi galimybės nustatyti, ar Bendrasis Teismas atmetė šį pagrindą dėl to, kad mano, jog Komisija pakankamai atsižvelgė į pažeidimo poveikį rinkai ar, priešingai, į tokį poveikį neatsižvelgė, nes neprivalėjo to daryti.
- 21 Apeliantės tvirtina, kad jeigu skundžiamą sprendimą reiktų suprasti taip, kad Komisija pakankamai atsižvelgė į pažeidimo poveikį rinkai, taip nusprendęs Bendrasis Teismas neteisingai aiškino ginčijamą sprendimą ir pažeidė Sąjungos teisę, visų pirma Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 ir 3 dalis. Bendrasis Teismas taip pat nesilaikė Teisingumo Teismo praktikos, pagal kurią reikalaujama, kad tais atvejais, kai Komisija mano, jog į poveikį rinkai reikia atsižvelgti siekiant nustatyti didesnę, nei 1998 m. gairėse numatytą galimą mažiausią 20 mln. EUR pradinę baudą, ji turi pateikti konkrečių, patikimų ir pakankamų įrodymų, kuriais remiantis galima įvertinti tikrąjį pažeidimo poveikį konkurencijai minėtoje rinkoje.
- 22 Tačiau jeigu skundžiamą sprendimą reiktų suprasti taip, jog Komisija neatsižvelgė į pažeidimo poveikį rinkai, nes neprivalėjo to daryti, apeliantės tvirtina, kad taip nusprendęs Bendrasis Teismas neteisingai taikė Sąjungos teisę, pagal kurią nacionalinėje ir Sąjungos teisėje numatytos sankcijos privalo ne tik būti veiksmingos ir turėti atgrasomąjį poveikį, bet ir būti proporcingos pažeidimui. Šiuo klausimu apeliantės tvirtina, kad neproporcinga galimą mažiausią 20 mln. EUR dydį pakeisti į 50 mln. EUR (t. y. padidinimas 250 %), neatsižvelgus į tai, kad trišalis bendradarbiavimas neturėjo poveikio rinkai. Kitaip skundžiamame sprendime pernelyg didelė svarba būtų suteikta įmonės dydžiui kaip veiksniumi nustatant baudos dydį ir taip šis sprendimas prieštarautų 1998 m. gairėms ir Teisingumo Teismo praktikai.

- 23 Komisija mano, kad apeliančių argumentus reikia atmesti kaip nepagrįstus arba nepriimtinius.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 24 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad Bendrasis Teismas būtent skundžiamo sprendimo 140–143 punktuose aiškiai nurodė priežastis, dėl kurių, jo nuomone, Komisija galėjo vertinti nagrinėjamą pažeidimą kaip „labai sunkų“, taigi ir nustatyti 50 mln. EUR pradinį baudos dydį, neatsižvelgdama į konkretų šio pažeidimo poveikį atitinkamai rinkai, nes ji neturėjo pareigos to daryti.
- 25 Kaip Bendrasis Teismas pažymėjo šiuose skundžiamo sprendimo 140 ir 143 punktuose, nurodęs 1998 m. gairių 1 punkto A dalį, į šį poveikį reikia atsižvelgti, tik jeigu jį „galima įvertinti“. Anot Bendrojo Teismo, kadangi tai yra bendras susitarimas siekiant panaikinti galimą konkurenciją, kurio konkretus poveikis hipotetiškai yra sunkiai įvertinamas, Komisija neprivalėjo tiksliai įrodyti konkretaus kartelio poveikio rinkai ir jo įvertinti, tačiau galėjo remtis tokio poveikio tikimybės įvertinimais.
- 26 Šią analizę patvirtina Teisingumo Teismo praktika, pagal kurią konkretus pažeidimo poveikis rinkai nėra lemiamas kriterijus nustatant baudų dydį. Visų pirma su pažeidimo ketinimais susiję aspektai gali turėti daugiau reikšmės nei veiksniai, susiję su jo pasekmėmis, ypač tada, kai kalbama apie sunkų pažeidimą, pavyzdžiui, rinkų padalijimą (žr. Sprendimo *Thyssen Stahl / Komisija*, C-194/99 P, EU:C:2003:527, 118 punktą; Sprendimo *Prym ir Prym Consumer / Komisija*, C-534/07 P, EU:C:2009:505, 96 punktą ir Sprendimo *Carbone-Lorraine / Komisija*, C-554/08 P, EU:C:2009:702, 44 punktą).
- 27 Be to, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 141 ir 142 punktuose aiškiai nurodė, kad be jokio prieštaravimo ginčijamame sprendime galėjo būti konstatuota, pirma, jog trišalis bendradarbiavimas apskritai buvo įgyvendintas ir galėjo turėti poveikį rinkai, ir, antra, kad vis dėlto šio poveikio nebuvo galima įvertinti, nes buvo neįmanoma pakankamai užtikrintai nustatyti konkurencijos parametrų (kainos, prekybos sąlygų, kokybės, inovacijų ir t. t.), kurie būtų buvę taikyti nesant pažeidimų.
- 28 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nereikia nagrinėti kitų apeliančių nurodytų argumentų dėl atvejo, jeigu skundžiamą sprendimą reiktų suprasti taip, kad Komisija ginčijamame sprendime atsižvelgė į konkretų pažeidimo poveikį rinkai.
- 29 Kiek apeliančės kaltina, kad skundžiamame sprendime nekritikuotas tariamai neproporcingas pradinis baudos dydis dėl to, kad nėra trišalio bendradarbiavimo poveikio rinkai, pakanka priminti, kad iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, jog būtent Bendrasis Teismas turi išnagrinėti baudos dydžio tinkamumą ir kad iš esmės apeliacinėje byloje priimdamas sprendimą teisės klausimais Teisingumo Teismas neturi teisingumo sumetimais savo vertinimu pakeisti Bendrojo Teismo įgyvendinant savo neribotą jurisdikciją pateikto vertinimo dėl įmonėms už jų padarytą Sąjungos teisės pažeidimą skirtų baudų dydžio (žr. Sprendimo *SGL Carbon / Komisija*, C-328/05 P, EU:C:2007:277, 98 punktą ir Sprendimo *Quinn Barlo ir kt. / Komisija*, C-70/12 P, EU:C:2013:351, 57 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 30 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus matyti, kad grindžiant apeliacinį skundą apeliančių nurodytas pirmasis pagrindas turi būti atmestas.

Dėl antrojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su skundžiamo sprendimo motyvavimo stoka ir atsisakymu taikyti „palankiausias teisės normas“ principą, kiek tai susiję su trišaliu bendradarbiavimu

Šalių argumentai

- 31 Nurodydamos antrąjį apeliacinio skundo pagrindą apeliančios visų pirma teigia, kad Bendrasis Teismas tinkamai nenurodė motyvų, dėl kurių atmetė ieškinio pagrindą, susijusį su 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo netaikymu.
- 32 Iš esmės jos mano, kad dėl to, jog taikė ne 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, o 1996 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, pažeidęs palankesnės teisės normos taikymo principą, įtvirtintą 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 7 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 49 straipsnio 1 dalyje, kuriuo remiantis palankesnė teisės norma turi būti taikoma atgaline data.
- 33 Šiuo klausimu apeliančios nurodo, kad nors pagal 1996 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, priešingai nei pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, baudos sumažinimas susietas su faktinių aplinkybių neginčijimu, joms atsisakyta sumažinti baudą remiantis sąlyga, kuri nebebuvo taikoma ginčijamo sprendimo priėmimo dieną.
- 34 Todėl apeliančios mano, kad pagal 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 23 dalį, be joms suteikto atleidimo nuo dalies baudos dėl to, kad jos suteikė galimybę patvirtinti ilgesnę pažeidimo trukmę, joms turėjo būti sumažinta bauda dėl pateiktų įrodymų, turinčių reikšmingą papildomąją vertę, palyginti su Komisijos jau turimais duomenimis.
- 35 Apeliančios nurodo pateikusios tam tikrų susitikimų įrodymų, kurie leido Komisijai prailginti konstatuoto pažeidimo trukmę, nustatant jo pradžią 1998 m. balandžio 28 d., o ne 1999 m. birželio 2 d. Tačiau nors naudą, lygiavertę numatytajai 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 23 dalies b punkto trečioje pastraipoje, Komisija *de facto* suteikė ginčijamo sprendimo 588 ir 589 konstatuojamosiose dalyse, vis dėlto ji nesumažino baudos pagal to paties pranešimo 23 dalies a punktą vien dėl to, anot apeliančių, kad, kaip tai suprantama pagal 1996 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo D skirsnį, apeliančios ginčijo susitikimų antikonkurencinį tikslą ir turinį.
- 36 Komisija ginčija šiuos argumentus ir nurodo, kad jie nepagrįsti.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 37 Nagrinėjamos bylos aplinkybėmis reikia patikrinti, ar Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes nekritikavo ginčijamo sprendimo dėl to, kad jame Komisija nagrinėjo apeliančių elgesį atsižvelgdama į 1996 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, todėl atsisakė taikyti palankesnę vertinimą, kuris galėjo būti pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo.
- 38 Šiuo klausimu primintina, kad nors, žinoma, 1996 m. pranešime dėl bendradarbiavimo, taikytiname šioje byloje *ratione temporis*, nėra jokios dalies, kurioje būtų numatyta, kad Komisija neprivalo atsižvelgti į įmonių atskleistus faktus, turinčius įtakos kartelio pavojingumui ar trukmei, vis dėlto ši institucija nusprendė, kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 185 ir 186 punktų, kuriuose nurodytos ginčijamo sprendimo 584, 585, 588 ir 589 konstatuojamosios dalys, kad apeliančios, atskleidusios Komisijai anksčiau nežinomus faktus, leido nustatyti ilgesnę pažeidimo trukmę, įtraukiant į ją laikotarpį nuo 1998 m. balandžio 28 d. iki 1999 m. birželio 2 d. Tada Komisija įvertino šį bendradarbiavimą kaip lengvinančią aplinkybę, leidusią sumažinti apeliančioms pagrindinį 9,375 mln. EUR baudos dydį, siekiant nebausti dėl bendradarbiavimo, skiriant joms didesnę baudą, nei būtų

- turėjusios sumokėti, jei nebendradarbiautų. Taigi, kaip minėto sprendimo 187 punkte pažymėjo Bendrasis Teismas, taip sumažintas apeliančioms skirtinos baudos pagrindinis dydis yra identiškas hipotetinei sumai, kurią jos būtų turėjusios sumokėti dėl metais trumpesnio pažeidimo.
- 39 Skundžiamo sprendimo 177 ir 180 punktuose Bendrasis Teismas taip pat nusprendė, kad dėl 1999 m. birželio 2 d.–lapkričio 12 d. laikotarpio apeliančės nepateikė jokių įrodymų, palyginti su Komisijos jau turimais duomenimis, o tik patvirtino tam tikrų susitikimų faktą, nors ir ginčijo šių susitikimų antikonkurencinį tikslą.
- 40 Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad įmonės bendradarbiavimas su Komisija gali pateisinti baudos sumažinimą pagal 1996 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, tik jeigu ji iš tikrųjų padeda Komisijai atlikti savo užduotį nustatyti pažeidimo egzistavimą ir jį nutraukti (šiuo klausimu žr. Sprendimo *SGL Carbon / Komisija*, EU:C:2007:277, 83 punktą ir nurodytą teismo praktiką). Be to, reikia priminti, kad Komisija turi didelę diskreciją vertinti įmonės bendradarbiavimo kokybę ir naudą (Sprendimo *SGL Carbon / Komisija*, EU:C:2007:277, 88 punktą).
- 41 Kaip skundžiamo sprendimo 185 punkte konstatavo Bendrasis Teismas, Komisija pagal 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 28 dalį įvertino trišalį apeliančių ir *Prym* bei *Coats* grupių bendradarbiavimą atsižvelgdama į 1996 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, nes šios grupės pateikė prašymus taikyti pranešimą dėl bendradarbiavimo dėl su užtrauktukų rinka susijusių pažeidimų iki 2002 m. vasario 14 d., t. y. 1996 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo pakeitimo 2002 m. pranešimu dėl bendradarbiavimo dienos.
- 42 Tačiau reikia konstatuoti, kad tiek pagal 1996 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo (C ir D skirsniai), tiek pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo (21 ir 23 dalys) kaip sąlygos, kad būtų galima sumažinti baudą, kuri kitaip būtų skirta, reikalaujama, kad atitinkamos įmonės pateiktų Komisijai įrodymų, padedančių nustatyti padarytą pažeidimą.
- 43 Šiuo klausimu negali būti pagrįstai tvirtinama, kad informacija, kuri neatitinka sąlygos, jog ji turi „padėti atskleisti padarytą pažeidimą“, kaip tai suprantama pagal 1996 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, galėtų būti įrodymas, turintis „ženkliai papildomąją vertę Komisijos turimų įrodymų apie įtariamą pažeidimą atžvilgiu“ pagal 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 21 dalį.
- 44 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką tik Bendrasis Teismas turi jurisdikciją, pirma, nustatyti faktines aplinkybes, išskyrus atvejus, kai materialūs jų nustatymo netikslumai susiję su jam pateikta bylos medžiaga, ir, antra, įvertinti šiuos faktus. Tačiau Teisingumo Teismas pagal SESV 256 straipsnį turi jurisdikciją patikrinti šių faktų teisinį vertinimą ir juo remiantis Bendrojo Teismo padarytas teises išvadas šių faktinių aplinkybių iškraipymo atveju. Bet kuriuo atveju toks iškraipymas turi būti akivaizdžiai matomas iš bylos dokumentų, neatliekant naujo faktų ir įrodymų vertinimo.
- 45 Tačiau Teisingumo Teisme apeliančės niekaip neįrodė ir net neteigė, kad Bendrasis Teismas akivaizdžiai iškraipė faktines aplinkybes, nusprendęs, kad apeliančės neįvykdė šio sprendimo 42 punkte nurodyto 1996 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo reikalavimo, todėl ir panašaus reikalavimo, nurodyto 2002 m. pranešime dėl bendradarbiavimo.
- 46 Be to, dėl laikotarpio iki 1999 m. birželio 2 d. reikia priminti, kad, kaip pažymėta šio sprendimo 38 punkte, už apeliančių bendradarbiavimą atlyginta sumažinus pagrindinį skirtinos baudos dydį dėl lengvinančios aplinkybės ne pagal 1996 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo nuostatas.
- 47 Taigi, kaip išvados 69–71 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, atitinkamos įmonės negali reikalauti būti du kartus atlyginamos dėl tos pačios informacijos, t. y. už kurią jau buvo iš dalies atleistas nuo baudos už laikotarpį, su kuriuo ji susijusi, jeigu ši informacija dėl vėlesnio laikotarpio Komisijos tyrimui nesuteikė jokios papildomos vertės.

48 Darytina išvada, kad reikia atmesti grindžiant apeliacinį skundą apeliančių nurodytą antrąją pagrindą ir nereikia nuspręsti dėl tariamo palankesnės teisės normos principo taikymo Sąjungos teisės konkurencijos taisyklių pažeidimų srityje, kurią apima 1996 m. ir 2002 m. pranešimai dėl bendradarbiavimo.

Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su atsisakymu taikyti maksimalią 10 % „YKK Stocko“ apyvartos ribą baudos daliai, dėl kurios ši bendrovė laikoma viena atsakinga dėl BWA bendradarbiavimo

Šalių argumentai

- 49 Kaip trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą apeliančės nurodo, kad atmetęs jų ieškinio pagrindą, susijusį su neteisingu maksimalios 10 % ribos taikymu dėl BWA bendradarbiavimo laikotarpiu iki to laiko, kai *YKK Holding* įsigijo *YKK Stocko* – laikotarpiu, kuriuo *YKK Stocko* laikoma viena atsakinga už pažeidimą – Bendrasis Teismas pažeidė Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį, įskaitant proporcingumo, vienodo požiūrio ir bausmių individualizavimo principus, pagal kurią įmonė gali būti baudžiama tik už veiksmus, kuriuos jai galima priskirti asmeniškai.
- 50 Iš tiesų baudos dalis, susijusi su pradiniu pažeidimo laikotarpiu, yra 19,25 mln. EUR, o tai sudaro 55 % bendros 2006 m. *YKK Stocko* apyvartos (kuri buvo 34,91 mln. EUR), t. y. gerokai daugiau nei maksimali 10 % riba, numatyta Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje.
- 51 Komisija teigia, kad šis argumentas grindžiamas teisiškai klaidingu šioje Reglamento Nr. 1/2003 nuostatoje nurodytos maksimalios 10 % ribos tikslo aiškinimu.
- 52 Iš tiesų, anot Komisijos, turi būti skirta viena bauda. Šios institucijos nuomone, Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje numatyta riba yra ne baudos elementas, susijęs su slapta veikla pažeidimo laikotarpiu, o teisės aktuose nustatyta maksimali riba, susijusi su finansiniu pajėgumu sumokėti baudą, ir ja visų pirma siekiama apsaugoti įmonę nuo pernelyg didelės baudos skyrimo priimant sprendimą skirti baudą, atsižvelgiant į jos dydį. Taigi svarbus veiksnys yra įmonės ekonominė galia (ją parodo bendroji įmonės apyvarta) priimant sprendimą skirti baudą. Tik atsižvelgiant į šiuos svarstymus galima paaiškinti, kodėl nagrinėjamoje nuostatoje aiškiai nurodomi ūkiniai metai prieš priimant Komisijos sprendimą siekiant apskaičiuoti maksimalią 10 % ribą. Todėl tai, kad įmonės finansinis pajėgumas buvo mažesnis tam tikru laiku praeityje prieš ją įsigyjant grupei priklausančiai bendrovei, kaip yra šiuo atveju, neturi reikšmės nustatant baudos dydį.
- 53 Komisija priduria, kad net jeigu patronuojančioji bendrovė nusprendžia neteikti jokios finansinės paramos dukterinei bendrovei, kiek tai susiję su baudos dalimi, už kurią ji viena pripažinta atsakinga, o tai galėtų sukelti pavojų šios dukterinės bendrovės gyvybingumui, tai būtų tik patronuojančiosios bendrovės realizuotų investicijų rizika, susijusi su juridiniu asmeniu (dukterine bendrove), kuris prieš įsigijimą (bet taip pat ir po jo) vykdė antikoncepcinius veiksmus, už kuriuos gali būti skirtos baudos. Įgydama dukterinės bendrovės kontrolę patronuojančioji bendrovė prisiima tokią riziką; vis dėlto ji gali būti apribota, su pradiniu šios bendrovės savininku sudarytoje pardavimo sutartyje numačius nuostolių atlyginimą.
- 54 Komisija priduria, kad tik įmonė, atsakinga paskutiniaisiais pažeidimo etapais ir priimant galutinį sprendimą, yra tinkamas referencinis subjektas vertinant atsakomybės ir atgrasomojo poveikio klausimus, jeigu Komisija nustato, kad ši įmonė, t. y. subjektas, kuris apima naują patronuojančiąją bendrovę, dalyvavo darant pažeidimą. Dėl tų pačių priežasčių Komisija teigia, kad apeliančės negali pagrįstai tvirtinti, jog bauda buvo skirta pažeidžiant proporcingumo ar vienodo požiūrio principą.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 55 Trečiajame apeliacinio skundo pagrindu keliamas klausimas dėl teisės aktuose įtvirtintos maksimalios baudos ribos nustatymo pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį esant pereinamai atsakomybei neperžengiant to paties kartelio ribų, tiksliau, kai darant pažeidimą dalyvaujančio subjekto kontrolė kartelio gyvavimo laikotarpiu pereina kitai įmonei, priklausančiai ekonominei grupei, taip pat dalyvavusiai darant pažeidimą.
- 56 Šiuo klausimu apeliantės kritikuoja skundžiamą sprendimą dėl to, kad jo 192–195 ir 204 punktuose Bendrasis Teismas pritarė Komisijos požiūriui ginčijamame sprendime taikyti vieną teisės akte įtvirtintą ribą, apskaičiuotą remiantis vien konsoliduota YKK grupės apyvarta visu pažeidimo laikotarpiu nuo 1991 m. gegužės 24 d. iki 2001 m. kovo 15 d., t. y. 9 metų ir 9 mėn. laikotarpiu, įskaitant pirmąjį pažeidimo laikotarpį nuo 1991 m. gegužės 24 d. iki 1997 m. kovo 1 d., t. y. 5 metų ir 9 mėn. laikotarpį, dėl kurio *YKK Holding* ir *YKK Corp.* vis dėlto nelaikomos atsakingomis dėl to, kad dukterinė bendrovė *YKK Stocko* šiuo laikotarpiu joms nepriklausė.
- 57 Reikia pažymėti, kad trečiasis apeliacinio skundo pagrindas gali turėti įtakos tik baudos daliai, kuri sudaro 19 250 000 EUR, skirtai išimtinai *YKK Stocko* ir susijusiai su jos vienos padarytais veiksmais prieš ją įsigyjant *YKK Holding*, be to, likęs šios baudos dydis, t. y. 49 000 000 EUR, neginčijamas šiame apeliaciniame skunde.
- 58 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, pirma, kad Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies antros pastraipos formuluotė yra aiški, nes pagal ją reikalaujama, kad „vienai įmonei ar įmonių asociacijai – pažeidimo dalyvei skiriama bauda negali viršyti 10 % jos bendrosios apyvartos praėjusiais ūkiniais metais“.
- 59 Taigi sąvoka „įmonė – pažeidimo dalyvė“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, neišvengiamai turi būti tokia pati taikant EB 81 straipsnį, nes siekiant priskirti pažeidimą ir taikyti 10 % ribą tokia sąvoka negali būti aiškinama skirtingai.
- 60 Taigi, kai, kaip nagrinėjamu atveju, įmonę, Komisijos laikomą atsakinga už EB 81 straipsnio pažeidimą, įsigyja kita įmonė, kurioje ji, kaip dukterinė bendrovė, išsaugo atskiros ekonominio subjekto statusą, Komisija turi atsižvelgti į kiekvieno iš šių ekonominių subjektų apyvartą, kad prireikus jiems galėtų taikyti 10 % ribą.
- 61 Nagrinėjamu atveju Komisija teisingai paskirstė kiekvienos įmonės, dalyvavusios darant pažeidimą, atsakomybę, atsižvelgiant į tai, kad iki 1997 m. kovo mėn., t. y. datos, kai *YKK Holding* įsigijo *YKK Stocko*, pastaroji įmonė ir YKK grupė buvo du „ekonominiai vienetai“ arba atskiros įmonės, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį ir Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą. Tačiau iš šio konstatavimo ji nepadarė išvados, kurią reikėjo padaryti dėl maksimalios 10 % ribos taikymo.
- 62 Todėl negalima pritarti Komisijos nurodytam argumentui, kad tai yra viena ir ta pati įmonė, kurios struktūra ir finansinis pajėgumas per tam tikrą laiką keitėsi, susijusi su pažeidimo laikotarpiu. Be to, nagrinėjamu atveju toks pokytis atsirado ne dėl *YKK Stocko* įmonės struktūrinio ar jos apyvartos padidėjimo arba savarankiškų įmonių įsigijimo kartelio laikotarpiu; priešingai, jis atsirado šią įmonę įsigijus kitai įmonei.
- 63 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad 23 straipsnio 2 dalyje nustatytus 10 % kiekvienos įmonės, dalyvavusios darant pažeidimą, apyvartos ribą siekiama būtent išvengti, kad baudos, kuri yra didesnė nei ši riba, paskyrimas viršytų įmonės pajėgumą mokėti tuo metu, kai Komisija ją pripažins atsakinga už pažeidimą ir skirs piniginę sankciją.

- 64 Ankstesniame punkte padarytą išvadą patvirtina Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies antra pastraipa, pagal kurią reikalaujama, kiek tai susiję su maksimalia 10 % riba, kad ji būtų apskaičiuojama remiantis ūkiniais metais,ėjusiais prieš Komisijos sprendimo skirti sankciją dėl pažeidimo priėmimo metus. Taigi tokio reikalavimo yra visiškai laikomasi, kai, kaip nagrinėjamu atveju, ši riba nustatyta remiantis vien dukterinės bendrovės apyvarta, kiek tai susiję su išimtinai jai skirta bauda, kalbant apie laikotarpį prieš ją įsigyjant patronuojančiajai bendrovei, o to apeliantės neginčija šiame apeliaciniame skunde. Darytina išvada, kad tokiomis aplinkybėmis apskaičiuojant baudą iš tikrųjų atsižvelgta į atsakingos įmonės, kaip ekonominio subjekto, struktūros pokytį.
- 65 Be to, Komisijos argumentui, kad už pažeidimo laikotarpį turėtų būti skirta viena bauda, negalima pritarti. Kaip Komisija pripažino per posėdį, kalbant apie baudos dalį, dėl kurios YKK Stocko laikoma išimtinai atsakinga, būtų neįmanoma išieškoti šią baudos dalį iš patronuojančiosios bendrovės YKK Stocko nemokėjimo atveju. Iš tiesų bendrovė negali būti pripažinta atsakinga už dukterinių bendrovių savarankiškai iki jų įsigijimo padarytus pažeidimus, nes tos dukterinės bendrovės pačios privalo atsakyti už savo neteisėtus veiksmus, padarytus iki šio įsigijimo, o jas įsigijusi bendrovė negali būti laikoma atsakinga (žr. Sprendimo *Cascades / Komisija*, C-279/98 P, EU:C:2000:626, 77–79 punktus).
- 66 Be to, reikia pažymėti, kad šio sprendimo 60–65 punktuose padarytos išvados atitinka, pirma, proporcingumo principą ir, antra, asmeninės atsakomybės ir bausmių individualizavimo principą, kaip matyti iš Teisingumo Teismo praktikos (Sprendimo *Britannia Alloys & Chemicals / Komisija*, C-76/06 P, EU:C:2007:326, 24 punktą, kiek tai susiję su proporcingumo principu; Sprendimo *General Química ir kt. / Komisija*, C-90/09 P, EU:C:2011:21, 34–36 punktai ir Sprendimo *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija*, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 143 punktą dėl asmeninės atsakomybės ir bausmių individualizavimo principo).
- 67 Remiantis tuo, kas išdėstyta, matyti, kad trečiąją apeliacinio skundo pagrindą reikia pripažinti pagrįstu, nes Bendrasis Teismas klaidingai aiškino Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, ir nereikia nagrinėti argumento, susijusio su vienodo požiūrio principo pažeidimu.
- 68 Todėl skundžiamą sprendimą reikia panaikinti, kiek jis susijęs su maksimalios 10 % ribos, apskaičiuotos remiantis YKK grupės apyvarta per metus,ėjusius prieš ginčijamo sprendimo priėmimą, taikymu nustatant maksimalų baudos dydį dėl BWA bendradarbiavimo už pažeidimo laikotarpį, dėl kurio YKK Stocko pripažinta viena atsakinga.

Dėl ketvirtojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su atgrasomojo dauginimo koeficiento taikymu dėl BWA bendradarbiavimo už laikotarpį prieš YKK Holding įsigyjant YKK Stocko

Šalių argumentai

- 69 Grindžiant apeliacinį skundą apeliančių nurodytą ketvirtąjį pagrindą sudaro dvi dalys.
- 70 Kaip pirmąją šio pagrindo dalį apeliantės nurodo, kad Bendrasis Teismas pažeidė Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 36 ir 53 straipsniuose numatytą pareigą motyvuoti.
- 71 Šiuo klausimu jos nurodo, kad Bendrasis Teismas neišreiškė nuomonės dėl jų argumento, jog nors Komisija pateisino atgrasomojo dauginimo koeficiento taikymą atsižvelgusi į didesnius apeliančių turimus finansinius išteklius, palyginti su jų konkurentais, toks vertinimas negalėjo būti taikomas YKK Stocko dėl jos dydžio ir ribotų išteklių, nors ji yra viena atsakinga už pažeidimą laikotarpiu iki 1997 m. kovo mėn.

- 72 Anot apeliančių, Bendrasis Teismas tik pakartojo, kad apyvarta yra tinkamas kriterijus siekiant įvertinti įmonės ekonominę galią, ir priminė Teisingumo Teismo praktiką dėl funkcijų, kurias atlieka atgrasomojo dauginimo koeficiento taikymas. Todėl jos negali suprasti priežasčių, dėl kurių atmestas jų pagrindas, susijęs su atgrasomojo koeficiento taikymu.
- 73 Dėl antrosios šio apeliacinio skundo pagrindo dalies pažymėtina, jog apeliančės mano, kad Bendrasis Teismas pažeidė Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį, proporcingumo, bausmių ir sankcijų individualizavimo ir vienodo požiūrio principus, kai nusprendė, kad atgrasomojo dauginimo koeficiento taikymas buvo pateisinamas ne tik dėl pažeidimo laikotarpio po 1997 m. kovo mėn., bet ir dėl laikotarpio iki šios datos, kai *YKK Holding* įsigijo *YKK Stocko*.
- 74 Dėl bausmių individualizavimo principo pažeidimo apeliančės nurodo, kad Bendrasis Teismas nepaisė ryšio, turinčio egzistuoti tarp atsakomybės ir sankcijos, kai patvirtino Komisijos požiūrį, kad atgrasomasis dauginimo koeficientas galėjo būti taikomas dėl YKK grupės dydžio ir išteklių net baudos daliai, susijusiai su pažeidimo laikotarpiu prieš *YKK Holding* įsigyjant *YKK Stocko*.
- 75 Anot apeliančių, teismo praktikoje nustatytos dvi pagrindinės priežastys, dėl kurių gali būti taikomas atgrasomasis dauginimo koeficientas, t. y. būtinybė užtikrinti reikšmingą baudos atgrasomąjį poveikį ir aplinkybė, kad pažeidimo laikotarpiu didelės įmonės galėjo turėti daugiau išteklių nei jų konkurentai, taigi galėjo geriau nei konkurentai išmanyti teisę ir veikti neperžengdamos jos ribų. Konkrečiai dėl antrojo baudos padidavimo motyvo Bendrasis Teismas pripažino, kad atitinkamų įmonių dydis turi būti susijęs su jų padėtimi pažeidimo momentu (Sprendimo *Hoechst / Komisija*, T-410/03, EU:T:2008:211, 379 ir 382 punktai). Tuo remiantis darytina išvada, kad siekiant taikyti atgrasomąjį dauginimo koeficientą galima atsižvelgti tik į įmonės, atsakingos už pažeidimą, išteklius ir lėšas.
- 76 Taigi, nors Komisija teisingai įvertino, kad *YKK Stocko* pažeidimo laikotarpiu, kol ją įsigijo *YKK Holding*, t. y. laikotarpiu nuo 1991 m. gegužės mėn. iki 1997 m. kovo mėn., buvo vienintelė už pažeidimą atsakinga įmonė, taikydama atgrasomąjį dauginimo koeficientą ji atsižvelgė į *YKK Holding* ir *YKK Corp.* dydį ir bendrus išteklius, ir neatsižvelgė į tai, kad *YKK Stocko* buvo maža bendrovė, turinti ribotus išteklius ir neturinti teisės skyriaus.
- 77 Dėl antrosios atgrasomojo dauginimo koeficiento funkcijos, t. y. atgrasomojo poveikio, apeliančės tvirtina, kad tik įmonė, atsakinga už EB 81 straipsnio pažeidimą, o ne jos patronuojančiosios bendrovės turi mokėti baudą. Taigi dėl ribotų *YKK Stocko* išteklių nebuvo galima padidinti baudos dydžio siekiant atgrasyti, nepažeidus proporcingumo principo.
- 78 Dėl vienodo požiūrio principo pažeidimo apeliančės mano, kad Bendrasis Teismas, taikęs atgrasomąjį dauginimo koeficientą baudos, skirtos už laikotarpį iki 1997 m. kovo mėn., daliai, iš esmės taip pat vertino dvi situacijas, kurios nėra panašios, t. y. *YKK Stocko* ir YKK grupės situaciją.
- 79 Komisija ginčija visus apeliančių argumentus ir mano, kad jie nepagrįsti.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 80 Dėl argumentų, susijusių su tariama skundžiamo sprendimo motyvavimo stoka, pirmiausia reikia pažymėti, kad jo 203 ir 204 punktuose Bendrasis Teismas nurodė priežastis, kurios, jo nuomone, gali pateisinti atsižvelgimą į ekonominio subjekto, kurį sudarė visos apeliančės ginčijamo sprendimo priėmimo momentu, apyvartą siekiant taikyti atgrasomąjį dauginimo koeficientą.

- 81 Be to, kaip teisingai pažymėjo Komisija, iš apeliacinio skundo 114 punkto matyti, kad apeliančės galėjo suprasti Bendrojo Teismo argumentus, nurodytus būtent skundžiamo sprendimo 203 ir 204 punktuose, pagal kuriuos lemiamas veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti siekiant apskaičiuoti baudos dydį ir jos atgrasomąjį poveikį, yra atitinkamos įmonės ekonominis pajėgumas tuo metu, kai priimamas sprendimas skirti baudą.
- 82 Šiomis aplinkybėmis apeliančių argumentus dėl tariamos skundžiamo sprendimo motyvavimo stokos reikia atmesti.
- 83 Antroje ketvirtojo pagrindo dalyje apeliančės nurodo, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamo sprendimo 204 punkte nusprendė, kad siekdama nustatyti atgrasomąjį dauginimo koeficientą Komisija teisingai atsižvelgė į apeliančių, kaip vieno ekonominio subjekto, dydį ir apyvartą per metus,ėjusius prieš ginčijamo sprendimo priėmimo metus.
- 84 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad „atgrasymo“ sąvoka yra vienas iš veiksnių, į kurį reikia atsižvelgti apskaičiuojant baudos dydį. Iš tiesų pagal nusistovėjusią teismo praktiką už EB 81 straipsnio pažeidimus skirtų baudų, numatytų Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje, tikslas – nubauti už neteisėtus atitinkamų įmonių veiksmus, taip pat atgrasyti tiek šias įmones, tiek kitus ūkio subjektus nuo Sąjungos konkurencijos teisės taisyklių pažeidimo ateityje. Šiuo klausimu negali būti ginčijamas įmonių dydžio ir bendrų išteklių ir būtinybės užtikrinti atgrasomąjį baudos poveikį ryšys (Sprendimo *Showa Denko / Komisija*, C-289/04 P, EU:C:2006:431, 16 punktą ir Sprendimo *Lafarge / Komisija*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 102 punktą).
- 85 Iš tiesų būtent pirmiausia siekis padaryti poveikį atitinkamai įmonei pateisina atsižvelgimą į šios įmonės dydį ir bendrus išteklius, siekiant užtikrinti pakankamą atgrasomąjį baudos poveikį, nes sankcija neturi būti pernelyg menka, atsižvelgiant, be kita ko, į šios įmonės finansinį pajėgumą (Sprendimo *Lafarge / Komisija*, EU:C:2010:346, 104 punktą).
- 86 Darytina išvada, kad siekiant skirti tokio dydžio baudą, kuri galėtų atgrasyti atitinkamas įmones ateityje pažeisti Sąjungos konkurencijos teisės taisykles, reikia atsižvelgti į jų dydį ir bendrus išteklius ginčijamo sprendimo priėmimo momentu. Taigi galimas mažesnis šių įmonių dydis ir bendri ištekliai ankstesniame pažeidimo etape neturi įtakos siekiant nustatyti atgrasomąjį dauginimo koeficientą (Sprendimo *Alliance One International / Komisija*, C-668/11 P, EU:C:2013:614, 64 punktą).
- 87 Todėl tai, kad *YKK Holding* ir *YKK Corp.* nelaikomos solidariai atsakingomis už *YKK Stocko* padarytą pažeidimą laikotarpiu iki 1997 m. kovo mėn., neturi įtakos nustatant atgrasomąjį dauginimo koeficientą.
- 88 Šios išvados nepaneigia apeliančių argumentai, apibendrinti šio sprendimo 73–78 punktuose.
- 89 Dėl tariamo nutrūkusio atsakomybės ir sankcijos ryšio reikia konstatuoti, kad apeliančės painioja logiką, kuria pagrįsta maksimali 10 % apyvartos dydžio baudos riba, numatyta Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, klausimą, kuris jau nagrinėtas aptariant trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą, su logika, kuria remiantis taikomas atgrasomasis dauginimo koeficientas.
- 90 Iš tiesų maksimalia baudos riba siekiama pritaikyti už padarytą pažeidimą skirtos baudos dydį prie atsakinga pripažintos įmonės ekonominio pajėgumo, net jeigu referencinis laikotarpis, į kurį reikia atsižvelgti apskaičiuojant apyvartą, yra ūkiniai metai, ėję prieš Komisijos sprendimo, kuriuo šiai įmonei skirta sankcija, priėmimą.
- 91 Priešingai, piniginės sankcijos atgrasomuoju pobūdžiu iš esmės siekiama drausminti ekonominio subjekto, kuriam skirtas Komisijos sprendimas, elgesį ateityje. Toks poveikis būtina turi kilti, kai atitinkamos įmonės situacija tokia, kokia yra priimant šį sprendimą.

- 92 Nagrinėjamu atveju, kaip pažymėjo Komisija, *YKK Stocko* nebeegzistavo kaip savarankiškas ekonominis subjektas ginčijamo sprendimo priėmimo dieną. Todėl baudos atgrasomojo poveikio siekis neišvengiamai turėjo būti susijęs su YKK grupe, kuriai dabar priklauso *YKK Stocko*, neatsižvelgiant į tai, kad *YKK Corp.* ir *YKK Holding* nedalyvavo darant pažeidimą laikotarpiu nuo 1991 m. gegužės mėn. iki 1997 m. kovo mėn.
- 93 Be to, reikia pažymėti, kad atgrasyti siekiama ne tik konkrečiai sprendime, kuriuo skiriamos baudos, nurodytas įmonės; tokio paties dydžio ir analogiškus išteklius turinčias įmones taip pat reikia skatinti susilaikyti nuo panašių Sąjungos konkurencijos teisės taisyklių pažeidimų (Sprendimo *Caffaro / Komisija*, C-447/11 P, EU:C:2013:797, 37 punktą).
- 94 Remiantis tuo, kas išdėstyta, reikia atmesti grindžiant apeliacinį skundą apeliančių nurodytą ketvirtąjį pagrindą.

Dėl ieškinio Bendrajame Teisme

- 95 Remdamasis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmos pastraipos antru sakiniu Teisingumo Teismas, panaikinęs skundžiamą sprendimą, gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jeigu toje bylos stadijoje tai galima daryti. Taip yra šioje byloje, kiek tai susiję su ginčo dalimi dėl maksimalios 10 % ribos, numatytos Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies 2 pastraipoje, nustatymo dėl BWA bendradarbiavimo.
- 96 Dėl to, atsižvelgiant į šio sprendimo 55–68 punktuose nurodytus argumentus, reikia panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jame taikant maksimalią 10 % ribą, numatytą Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, atsižvelgta į konsoliduotą YKK grupės apyvartą per paskutinius ūkinius metus,ėjusius prieš priimant šį sprendimą, kiek tai susiję su pažeidimo laikotarpiu, kuriuo *YKK Stocko* pripažinta viena atsakinga už šį pažeidimą.
- 97 Be to, reikia priminti, kad apeliančios neginčijo Komisijos nustatyto pradinio baudos dydžio. Todėl įgyvendindamas neribotą jurisdikciją Teisingumo Teismas turi nustatyti, kad bauda, skirta vienai *YKK Stocko* dėl pažeidimų, kuriuos ji padarė savarankiškai ir savo atsakomybe, dėl BWA bendradarbiavimo yra 3 491 000 EUR, nes ši suma atitinka 10 % jos apyvartos per ūkinius metus,ėjusius prieš priimant ginčijamą sprendimą.
- 98 Galiausiai reikia pažymėti, kad apeliančios prašė Bendrojo Teismo pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo 20 % sumažinti baudos dydį, apribotą jų atitinkamos apyvartos 10 %. Šiuo klausimu, atsižvelgiant į tai, kad Komisija dėl baudos, skirtos už pažeidimą, susijusį su BWA bendradarbiavimu, pritaikė tokį sumažinimą ir jį taikė visoms YKK grupės bendrovėms, įskaitant *YKK Stocko*, reikia naudoti tokį patį galutinio baudos dydžio apskaičiavimo metodą, kokį Komisija taikė ginčijamame sprendime pagal tai, kas numatyta 1998 m. gairėse, taigi reikia taikyti sumažinimą dėl bendradarbiavimo pritaikius maksimalią 10 % apyvartos ribą.
- 99 Todėl persvarstytą baudos dydį, nustatytą šio sprendimo 97 punkte, reikia sumažinti 20 % pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo. Taigi reikia nustatyti, kad vienai *YKK Stocko* skirta bauda dėl BWA bendradarbiavimo yra 2 792 800 EUR.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 100 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra pagrįstas ir pats Teismas priima galutinį sprendimą byloje, išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas. Šio reglamento 138 straipsnio 3 dalyje, taikomoje apeliacinėje byloje pagal jo 184 straipsnio 1 dalį, numatyta, kad jeigu šalys atitinkamai pralaimi dėl vieno ar kelių reikalavimų, kiekviena šalis

padengia savo bylinėjimosi išlaidas. Tačiau Teismas gali nuspręsti, kad, be savo bylinėjimosi išlaidų, šalis padengia dalį kitos šalies bylinėjimosi išlaidų, jeigu tai pateisinama atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos aplinkybes.

- 101 Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad nagrinėdamas apeliacinį skundą Teisingumo Teismas pritarė tik vienam iš apeliančių nurodytų pagrindų.
- 102 Šiomis aplinkybėmis reikia nuspręsti, kad apeliantės padengia, kiek tai susiję su visu procesu Bendrajame Teisme ir Teisingumo Teisme, savo bylinėjimosi išlaidas ir tris ketvirtadalius Komisijos bylinėjimosi išlaidų, o Komisija padengia ketvirtadalį savo bylinėjimosi išlaidų.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **Panaikinti Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *YKK ir kt. / Komisija* (EU:T:2012:322), kiek jis susijęs su maksimalios 10 % ribos, apskaičiuotos remiantis YKK grupės apyvarta per metus,ėjusius prieš priimant 2007 m. rugsėjo 19 d. Komisijos sprendimą C(2007) 4257 galutinis dėl procedūros pagal [EB 81] straipsnį (byla COMP/39.168 – PO / Standieji galanterijos gaminiai: Šasagos), taikymu siekiant nustatyti maksimalų baudos dydį dėl bendradarbiavimo metalinių ir plastikinių užsegimų ir tvirtinimo mechanizmų rinkoje pagal Bazelio-Vupertalio ir Amsterdamo susitikimus už pažeidimo laikotarpį, dėl kurio *YKK Stocko Fasteners GmbH* pripažinta viena atsakinga.**
2. **Atmesti likusią apeliacinio skundo dalį.**
3. **Panaikinti minėto Sprendimo C(2007) 4257 galutinis 2 straipsnio 2 dalį, kiek ji susijusi su baudos, dėl kurios atsakinga tik *YKK Stocko Fasteners GmbH* dėl bendradarbiavimo pagal Bazelio-Vupertalio ir Amsterdamo susitikimus, apskaičiavimu.**
4. **Bauda, skirta *YKK Stocko Fasteners GmbH* už pažeidimą, dėl kurio atsakinga ji viena dėl bendradarbiavimo pagal Bazelio-Vupertalio ir Amsterdamo susitikimus, yra 2 792 800 EUR.**
5. ***YKK Corporation, YKK Holding Europe BV* ir *YKK Stocko Fasteners GmbH* padengia savo bylinėjimosi išlaidas ir tris ketvirtadalius Europos Komisijos bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesu pirmojoje instancijoje ir apeliaciniu procesu.**
6. **Europos Komisija padengia ketvirtadalį savo bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesu pirmojoje instancijoje ir apeliaciniu procesu.**

Parašai.